הלכות גירושין פרק ד

פרק ד: דיני כתיבת הגט

דיו הגט

א.

אין כותבין את הגט אלא בדבר שרישומו עומד, כגון דיו וסקרא וקומוס וקלקנתוס וכיוצא בהן.

אבל אם כתבו בדבר שאינו עומד, כגון משקין ומי פירות וכיוצא בהן - אינו גט.

כתבו באבר, בשחור, ובשיחור - כשר, ואין כותבין בהן לכתחילה:

ב.

כותבין במי עפצא לכתחילה על גבי הנייר והעור וכיוצא בהן, אבל לא על גבי מגילה עפיצא, מפני שאינו ניכר, ואם כתב - אינו גט.

וכן כל כיוצא בו:

כתב הגט

על הכל כותבין את הגט, אפילו על איסורי הנייה.

וכותבין על דבר שיכול להזדייף, והוא שיתננו לה בעדי מסירה.

ג.

כיצד? כותב על הנייר המחוק, ועל הדפתרא, ועל החרס, ועל העלין, ועל ידו של עבד, ועל קרן הפרה, ומוסר לה העבד והפרה או הנייר המחוק וכיוצא בו בפני עדים:

ד.

היה הגט חקוק על ידו של עבד בכתובת קעקע, והיה יוצא מתחת ידה, והיו העדים חקוקים על ידו - הרי זו מגורשת, אף על פי שאין לה עדי מסירה, שהרי אין יכול להזדייף.

ואפילו היו מוחזקין בעבד שהוא שלו, וגט חקוק על ידו, והוא יוצא מתחת ידה, והיא אומרת, "בעדים נמסר לי" - הרי זו ספק מגורשת, שמא מעצמו נכנס לה, שהגודרות אין להן חזקה:

ה.

היה הגט חקוק על הטבלה והעדים עליו, והוא יוצא מתחת ידה, אף על פי שהן מוחזקין בטבלה שהיא שלה - הרי זו מגורשת, שהאשה עצמה כותבת גיטה, שאין קיום הגט אלא בחותמיו אם אין שם עדי מסירה:

ו.

חקק הגט על הלוח או על האבן או על טס של מתכת.

אם חפר יריכי האותיות - כשר, שזה כתב הוא.

הרי הוא אומר "**כתובה בעט ברזל**" (ירמיה י"ז:א'), כלומר, שהוא חופר.

וכן אם חקק היריכות מאחורי הטס עד שבלטו בפני הטס.

אבל אם חפר תוך האות עד שייראו היריכות גבוהות מכאן ומכאן ככתב דינר הזהב - אינו גט, שאין זה כתב.

ז.

המקעקע על העור תבנית כתב, או שרשם על העור תבנית כתב - הרי זה כשר:

לשון הגט

כותבין את הגט בכל כתב ובכל לשון.

גט שכתוב בכתב מן הלשונות, ועדיו חותמין בכתב אחר - כשר, והוא שיהיו מכירין לשון הכתב וכתבה.

ח.

אחד מן העדים חתם בכתב, והעד השני בכתב לשון אחרת - כשר.

אבל אם היה מקצת הגט כתוב בלשון ומקצתו בלשון אחרת - פסול:

מילות הגט

ט.

כל לשון שיכתב בה הגט צריך שייזהר הסופר בדברי הגט שלא יהיה משמעם שני ענינות, עד שנמצא הקורא אומר, "שמא לכך וכך נתכוון שאין משמעו לשון גירושין, או שמא לענין זה נתכוון שמשמעו לשון גירושין".

אלא יהיו דברים שאין בהן ספק באותה הלשון, אלא משמען ענין אחד, שגירש ושילח פלוני לפלונית:

י.

וכן, צריך שיהיה הכתב מבואר היטב באותו הכתב שיכתוב בו, עד שידעו לקרותו הקטנים שמכירין אותו כתב שאינן לא נבונים ולא סכלים בקטנים, אלא בינונים.

ולא יהיה כתב מעוקם ומבולבל, שמא תדמה אות לאות ונמצא הענין משתנה:

יא.

היה בו משמע שני ענינים, או שהיה בכתבו עיקום או בלבול עד שאפשר שייקרא ממנו ענין אחר, הואיל ונקרא לענין הגירושין ויש בו משמע גירושין - הרי זה פסול:

כבר נהגו ישראל כולם לכתוב הגט בלשון ארמי ובנוסח זה, אף על פי שמותר לכתבו בכל לשון לכתחילה:

יב.

וזה הוא נוסח הגט,

בכך בשבת, בכך וכך לירח פלוני, בשנת כך וכך ליצירה, או לשטרות, למנינא דרגילנא למימני ביה במקום פלוני, איך אנא פלוני בן פלוני דממקום פלוני, וכל שום אחרן וחניכה דאית לי ולאבהתי ולאתרי ולאתריהון דאבהתי, צבית ברעות נפשי כד לא אניסנא, ופטרית ושבקית ותרוכית יתיכי ליכי אנתי פלונית בת פלוני דממתא פלונית, וכל שום אחרן וחניכה דאית ליכי ולאבהתיכי ולאתריכי ולאתריהון דאבהתיכי, די הוית אנתתי מקדמת דנא, וכדו פטרית

ושבקית ותרוכית יתיכי ליכי די תהויין רשאה ושלטאה בנפשיכי למהך להתנסבא לכל גבר די תצבייין ואינש לא ימחא בידיכי מן שמי מן יומא דנן ולעלם, והרי את מותרת לכל אדם, ודן דיהוי ליכי מני ספר תרוכין וגט פטורין ואגרת שבוקין כדת משה וישראל.

והעדים חותמין מלמטה כמו שביארנו:

דיוקים בלשון הגט

יג.

כשיכתוב הגט בלשון זה ונוסח זה, לא יכתוב **ודין** ביוד, שמא יקרא הקורא **ודִין**, כלומר, משפט יהיה ביני ובינך.

ולא יכתוב **ואיגרת** ביוד, שמא יקרא הקורא **ואי גרת**, כלומר, אם זינת.

ולא יכתוב לימהך ביוד, שמא יקרא הקורא לי מהך, כלומר, לי שחוק.

ולא יכתוב **תהויין** ותצביין בשתי יודין, שמא יקרא הקורא **תהויִין**, כלומר, שהוא מדבר עם שתי נשים, ונמצא שאינו מגרש לזו אלא לשתים אחרות.

וכן יאריך **בואו** דוכדו, שמא תדמה ליוד ויהיה משמעו **וכדי**, כלומר, בתנאי זה אפטור אותיך.

וכן יאריך **ואו** דתרוכין ושבוקין, שמא תדמה ליוד ויהיה משמעו **תריכין ושביקין**, כלומר שהוא אומר לה שהיא שבקה אותו וגירשה אותו.

ועל דרך זו צריך להיזהר בכל לשון ובכל כתב שיכתוב, שלא יהיה בו כמשמע שני ענינות:

יד.

הרי שכתב בנוסח זה ולא האריך ווין אלו, או לא כתב היודין היתירות, או שכתב היודין שאמרנו שלא ייכתבו - הרי זה גט פסול.

וכן כל כיוצא בזה בכל לשון - פסול:

חסרונות בגט

טו.

גט שמחק בו אות או תיבה, או שתלה בין השיטים.

אם מטופס הגט - הרי זה כשר,

ואם מן התורף - אינו גט.

ואם החזיר ופירש בסוף הגט שאות פלונית תלויה או על מחק, אפילו מתורף הגט - כשר, כשאר שטרות:

טו.

וכן, גט שנמצא קרוע שתי וערב, שהוא קרע של בית דין - הרי זה גט בטל, כשאר השטרות.

אבל אם נקרע ואינו קרע של בית דין - כשר.

טז.

נמוק או שהרקיב או שנעשה ככברה - כשר.

נמחק או ניטשטש ובבואה שלו קיימת. אם יכול להיקרות - כשר, ואם לאו - אינו גט:

יז.

במה דברים אמורים? בשהיה הגט יוצא מתחת ידה בעדי חתימה, ואין שם עדי מסירה.

אבל אם יש עדים שנמסר לה הגט בפניהם והיה כשר - הרי זה כשר, אף על פי שהיה תורף הגט על המחק או בין השיטים, או שהיה קרוע שתי וערב כשניתן לה בפניהם:

גט לכמה נשים כאחד

יח.

חמישה שכתבו גט אחד לחמש נשותיהן.

אם כתבוהו בכלל, כגון שכתבו, "בכך בשבת גירש פלוני לפלונית ופלוני לפלונית, וכך אמר כל אחד מהן לאשתו, ליכי די תהוויין" וכל טופס הגט, ושני עדים חותמין מלמטה - הרי זה כשר, ויינתן לכל אחת מהן בעדי מסירה.

ואם אין שם עדי מסירה - כל שתצא מגילה זו מתחת ידה, מגורשת:

אבל אם כתב, בכך בשבת גירש פלוני לפלונית, והשלים הגט, והתחיל תחתיו גט אחר באותה המגילה, וכתב, וביום זה או בכך בשבת גירש פלוני לפלונית, והשלים הגט השני, וכן עד שהשלים כל הגיטין, והעדים מלמטה.

אם ניתנה מגילה זו לכל אחת מהן בעדי מסירה - הרי כולן מגורשות.

ואם אין שם עדי מסירה, והיתה מגילה זו יוצאה מתחת יד אחת מהן,

אם היתה זו שגיטה באחרונה שהעדים נקראים עמו - הרי זו מגורשת,

ואם היתה המגילה יוצאה מתחת יד אחת מן הראשונות - הרי זו ספק מגורשת:

יט.

כתב, "אני פלוני ופלוני ופלוני גירשנו נשותינו פלונית ופלונית ופלונית", והשלים הגט, אף על פי שנמסר לכל אחת מהן בעדים - אינו גט, שאין שתי נשים מתגרשות בגט אחד, שנאמר "**וכתב לה**" (דברים כ"ד:א') - , לא לה ולחברתה.

חזר ופרטן בתוך הגט, וכתב, "פלוני גירש פלונית, ופלוני גירש פלונית, בזמן פלוני" - הרי אלו כשרים:

כ.

כתב שני גיטין בשני דפין במגילה אחת זה בצד זה.

אם יש שני עדים נקראין בסוף גט זה ושני עדים בסוף גט זה - הרי זה כשר, וכל שתצא מגילה זו מתחת ידה, מגורשת:

כא.

היו שני עדים בלבד באים מתחת זה לתחת זה.

אם יצא מתחת יד שהעדים נקראין עם גיטה - הרי זו מגורשת.

ואם יצא מתחת יד השניה שאין העדים נקראין עמו - אינו גט עד שימסור לה בעדים:

כב.

כתב שני גיטין בשני דפין זה למעלה מזה, והעדים בין שני הגיטין, שנמצאו בסוף הראשון ולמעלה מן השני. אם היה יוצא מתחת יד שהעדים נקראין בסוף גיטה - הרי זו מגורשת.

וזו שהעדים נקראין בראש גיטה למעלה - אינה מגורשת, שהעדים שחתמו בראש הדף של גט או מצידו או מאחוריו, אינו גט.

ואם נמסר לה בעדים - כשר:

כג.

הקיף ראש דף זה לראש דף זה, והעדים באמצע, שנמצאו העדים בראש שני הגיטים - שניהם בטלים.

ואם נמסרו להם בעדים - שניהם כשרים:

כד.

שייר מקצת הגט וכתבו בדף השני, והעדים מלמטה בסוף הדף השני - כשר, והוא שיהיה ניכר במגילה שלא נחתכה, ושלכך נתכוון הסופר, שישלים בדף השני.

אבל אם אינו ניכר, אף על פי שנמסר בעדים - הרי זו ספק מגורשת, שמא שני גיטין היו, ונחתך מקצת זה מסוף הדף ומקצת השני מראש הדף:

כה.

הרי שכתב את הגט, ואחר שגמר כתב, "שאלו בשלום פלוני", או שלום עליך פלוני רעי, וכיוצא בזה, וחתמו העדים מלמטה, והרי גט זה יוצא מתחת ידה, - הרי זו ספק מגורשת, שמא לא חתמו אלא על שאילת

שלום.

אבל אם כתב, **ושאלו בשלום פלוני**, או **ושלום עליך רעי**, וכיוצא בזה, שהרי ליוה דברים אלו על דברי הגט, ועל שניהם חתמו - הרי זו מגורשת.

ואם מסר לה בעדים - בין כך ובין כך הרי זה גט כשר: